

Глянув Андрій, герой оповідання (він щойно отримав квартиру), «а за вікном, ніби диво, лежало велике світле сяйво». А гості співали й танцювали, бажали, щоб у цій хаті завжди була злагода. Господар, дарма, що ждав квартиру довго — уже й діти до школи пішли, радів і сміявся. Проясніли будинки, й стало видно сині плеса Десни, а за ними гаї. Сходило сонце.

Отож, чи справді мала так звана «мала» проза? Гадаю, що все визначає талант митця і міра його присутності у творі. А якщо до того ж річки дитинства і юності письменника напувають його солодкою водою, ця проза стає джерельною.

Володимир КУЗЬМЕНКО.

ДО ІСТОРІЇ МІСЬКОЇ ГЕРАЛЬДИКИ ТА СФРАГІСТИКИ

Коли мова заходить про такі важливі атрибути держави, як прапор, герб та державна печатка, більшість людей вважає, що добре знається у цій справі і може давати свої рекомендації, якими їм бути. Тому так багато суперечок викликали і державний герб України і міські герби, зокрема, Чернігова. Але геральдика і сфрагістика — це наукові дисципліни, які мають свої правила і традиції, і вимагають вдумливого підходу до тієї чи іншої проблеми. На жаль, літератури та наукових публікацій з цих питань не так багато. Трохи більше поталанило геральдиці, бо історію гербів досліджували відомі фахівці дореволюційного часу і сучасні спеціалісти. Значно гірші справи із сфрагістикою — наукою про печатки. І хоча останнім часом помітні зміни на краще завдяки активній діяльності Українського геральдичного товариства, яке видає вісник «Знак», проводить наукові конференції, але на часі багато питань потребують свого вирішення.

Одне з них — видання каталогу «Міські печатки Лівобережної України XVII—XVIII ст.ст. зі збірки Чернігівського історичного музею ім. В. В. Тарновського», вдалося розв'язати з допомогою цього ж Товариства. Він вийшов з друку у Львові наприкінці минулого року, його автор — провідний науковий працівник Чернігівського історичного музею Ігор Михайлович Ситий. Опрацьовуючи документи XVII—XVIII ст.ст., які зберігаються у рукописному фонді музею, він ретельно вивчив і печатки, що їх завіряють. Ця копітка робота допомогла виявити і ввести у науковий обіг 46 печаток міст Лівобережної України, причому значну частину оприлюднити вперше.

Крім Чернігівщини, тут представлені печатки міст і містечок Полтавщини, Київщини, Стародубщини. Є цікаві відомості і про чернігівський герб. Всі звикли до зображення одноглавого орла з хрестом, але першим гербом м. Чернігова був святий Владислав, наданий 1623 року польським королем Сигізмундом III. Його зображення зустрічаємо на печатці 1675 р. Особливо виділяються 4 печатки дворянських зібрань, на яких бачимо зображення гербів всіх повітових міст, які входили до складу губерній (Новгород-Сіверської, Полтавської, Чернігівської) та Київського намісництва. Ними засвідчували грамоти на дворянство.

Деякі його розвідки про герби міст Чернігівщини, подані на широкому тлі історичних подій, друкувалися у центральній та місцевій пресі, але більшість печаток знайшла відображення тільки у каталозі. Ілюстрації супроводжуються характеристикою печатки, датою документу, на якому її виявлено, бібліографією.

Цим каталогом розпочато важливу справу, яка, на нашу думку, повинна мати продовження, адже вивчалася лише, одна, хоча і дуже багата, започаткована ще В. В. Гарновським, музейна збірка. Скільки нового можна було б ще дізнатися про міську геральдику, вивчаючи рукописні фонди інших музеїв, архівів, бібліотек. Мабуть, в нинішніх умовах важко сподіватися на створення зведеного каталогу міських печаток Чернігово-Сіверщини, але в усі часи були ентузіасти, які доходили до мети.

Світлана ПОЛОВНИКОВА.

«ЖОВТА ЛІТЕРАТУРА»? А ЧОМУ Б І НІ?!

На семінарі молодих літераторів, журналістів і політологів в Ірпені (цього року) жваво обговорювалась перша книга нашого земляка Андрія Кокотюхи «Шлюбні ігрища жаб». Звичайно, міркування були різні. Багато хто говорив про те, що книга не заслуговує такої високої відзнаки, просто лауреатом видавництва «Смолоскип» став... співробітник видавництва «Смолоскип» А. Кокотюха. Тому й «Жаби» (так в Ірпені у кулуарах одразу ж охрестили книгу), на відміну від книг інших лауреатів, мають під 200 сторінок, тверду обкладинку і суперобкладинку.

Безперечно, у США подібних книг масової літератури (детективів, тріллерів, бойовиків та ін.) щороку видається тисячі. У нас із цілком зрозумілих причин такого «чтива» досі практично не було. Проте всі ми потребуємо легкої «жуйки»: авантюрних, кримінальних, фантастичних романів, які б можна було читати у тролейбусах і на пляжі, відволікаючись від непростих реалій життя. Зрозуміло, і детектив може бути високою, елітарною літературою, справжнім витвором мистецтва. Скажімо, «Ім'я троянди» Умберто Еко — це і філософський роман, і історичний бестселлер, і психологічна драма, і «крутий» детектив, що тримає в напрузі читача від першої до останньої сторінки (підготовленого, освіченого читача!).

Але Андрій Кокотюха свідомо пише «попсу»: з інтригуючим сюжетом, «гострими» сценами вбивств та мафіозних «розбірок», несподіваними кінцівками, певною лексикою, — все це позбавлене якоїсь глибини, та автор і не приховує свого прагнення бути зрозумілим всім, бути «тиражним» і, отже, — популярним.

Давайте не будемо сердитись на нього. Бо саме через відсутність масової літератури українською мовою (як відомо, святе місце порожнім не буває), наші прилавки заповнені часто дуже низькопробною «продукцією» з США та Росії.

Пам'ятаю, як обурювались в Чернігові деякі мої знайомі, що погано володіють українською: «Как это так — «Санта-Барбара» не по-нашому, «Ніхто, крім тебе» — хороший фільм, но не по-нашому, невозможно смотреть!». Тепер побачив їх недавно, запитав, чи дивляться «мильні опери» українською. «Смотрим, — відповіли. — Как-то привыкли уже. Очень нравятся нам мексиканские или бразильские сериалы, что ж их не смотреть только из-за мовы?! Даже газеты сейчас на украинском языке свободно читаем...».)

Гадаю, ось таке «зізнання» найкраще свідчить на користь «чтива» Андрія Кокотюхи. Не буду переказувати «Жаби». Скажу тільки, що у цій кримінальній повісті йдеться про зухвалий наліт дрібних злочинців на кур'єрів мафії. Думаю, вам захочеться прочитати і невеличку кри-